

Nr 883

Av herr **Antby m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 30, med förslag om kapitaltillskott till Uddevallavarvet aktiebolag.*

(Lika lydande med motion nr 709 i Första kammaren)

I proposition nr 30 framläggs förslag om ett kapitaltillskott av 75 milj. kr. till Uddevallavarvet aktiebolag.

Av propositionen framgår att den ekonomiska situationen vid Uddevallavarvet f. n. är mycket besvärlig och att framtidsutsikterna är mörka. Finansministern räknar själv med ett framtida årligt underskott på ca 20 milj. kr. vid minskad drift. Förlusterna under en femårsperiod 1963—1968 skulle då uppgå till minst 150 milj. kr.

Varvsstyrelsen föreslår nu att produktionen skall nedbringas och arbetskraft friställas. Departementschefen säger sig dela denna styrelsens uppfattning.

Vi vill erinra om att man på socialdemokratiskt håll i ett tidigare skede starkt kritiserade den mera återhållsamma inställning som man inom det svenska kreditväsendet intog i fråga om varvsföretagets ovanligt riskfyllda investeringar och finansieringsmetoder, som knappast vittnade om en känsla av ansvar hos den dåvarande inom socialdemokratien särskilt väl anskrivna företagsledningen. Dennas expansion utan vanlig finansiell grund medförde ju stora risker för de anställda. Det är först under senare år som en mera realistisk bedömning framträtt på socialdemokratiskt håll. Det ofta framförda påståendet att politiskt influerade bedömningar av det verkliga samhällsintresset i fråga om näringslivets utveckling skulle vara i princip överlägsna de affärsmässiga finner intet stöd i vad som här förevarit.

Konkurrensförhållandena på varvsindustriens område är f. n. snedvridna genom de subventioner som i många länder ges till olika varv och rederier. Dessa subventioner tar sig olika uttryck. På en del håll utgår de i form av olika slags tillskott till varven, på andra håll i form av subventioner till rederier som beställer fartyg hos varven. Ofta ställs kapital till förfogande till en relativt låg räntesats. Det är inte ovanligt att krediter på 80 % av köpesumman beviljas över åtta år till en ränta av 5,5 % med hjälp av kapital som staten ställt till förfogande på motsvarande villkor. — Tyvärr har subventionspolitiken varit i tilltagande under senare år. Man frågar sig om inte svenska regeringen kunnat göra mera för att få till stånd en

internationell överenskommelse i syfte att förebygga en dylik alltmera tilltagande subventionspolitik för att tvärtom återinföra naturlig konkurrens mellan varven i berörda länder. I varje fall bör man från svensk sida inte nu försumma något tillfälle att tillsammans med andra intresserade länder ta initiativ i denna riktning.

I avvaktan på mera naturliga konkurrensförhållanden kan vi i Sverige inte underlåta att resa frågan om konkurrensstödjande åtgärder även för de svenska varven — dock med klart betonande av åtgärdernas tillfälliga karaktär. Man måste då pröva möjligheten att ställa kapital för varvens kreditgivning till fartygsbeställarnas förfogande till den i internationella sammanhang gängse räntesatsen, som kan variera från en tidpunkt till en annan, eller till en viss fixerad ränta på moderat nivå, som inte för mycket avviker från den ränta andra länders varv betingar sig vid kreditgivning till beställare. Då den svenska kapitalmarknaden knappast ger möjlighet till sådan upplåning bör förutsättningarna prövas för en statlig upplåning i utlandet.

Det är troligt att kostnaden för staten av en tillfällig räntesubvention skulle medföra en relativt ringa belastning på statskassan i jämförelse med de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som eljest skulle bli nödvändiga om även den effektiva svenska varvsindustrien skulle tvingas att inskränka sin produktion till följd av den av subventioner snedvridna internationella konkurrensen. En skyndsam utredning bör därför nu igångsättas rörande statlig medverkan i syfte att på lämpliga villkor och genom statlig upplåning i utlandet ställa kapital till varvens förfogande för deras kreditgivning. Då denna huvudsakligen går till utländska beställare bleve det inte fråga om någon större *nettoinförsel* av utländskt kapital. Det bleve här inte subventioner för att hålla inte konkurrensdugliga svenska företag under armarna. Tvärtom gäller det att bereda effektiva företag mera naturliga arbetsvillkor än de som eljest skulle finnas till följd av utländska subventioner.

Finansministern synes i propositionen godta tanken att ett "kreditstöd" till den svenska varvsindustriens kreditgivning skulle vara motiverat. Han vill emellertid likväl inte föreslå detta, om inte de två största varvsgrupperna i Bohuslän accepterar ett "samgående" av inte närmare angivet slag. Ståndpunkten — som av meddelanden i pressen att döma även innefattar krav på statliga aktieförvärv i en dylik varvskoncern — är överraskande. Ett kreditstöd som i och för sig är berättigat av näringspolitiska synpunkter och som skulle tillfalla bl. a. Kockums varv och Lindholmens varv vägrar finansministern att föreslå med hänvisning till önskemål beträffande andra varv. Han vill alltså utöva tryck på vissa företag med en metod som dels drabbar även andra företag och dels hotar sysselsättningen inom varvsindustrien. I själva verket begär han att tekniskt samarbete och ar-

betsfördelning m. m. skall komma till stånd mellan två koncerner i den takt och på det sätt i fråga om företagsorganisation som han kräver. En sådan inställning är omotiverad och finner intet stöd i statens föregående i denna sak. Vida rimligare är att låta varvsföretagen, som utgör två erkänt effektiva enheter, själva bestämma hur en sådan "integrationsprocess" bäst lägges till rätta.

Vad Uddevallavarvet beträffar synes det föreslagna bidraget på 75 milj. kr. böra accepteras. En bättre belysning av förutsättningarna för varvet i framtiden än den nu tillgängliga är emellertid önskvärd. Kungl. Maj:t bör därför tillhandahålla en sådan senast i början av 1968.

Det är naturligtvis ytterst angeläget att åtgärder vidtas för skapande av arbetstillfällen för den arbetskraft som enligt propositionen sannolikt kommer att friställas vid Uddevallavarvet. Det gäller här en viktig lokaliseringpolitisk uppgift som de vanliga statliga organen har att handlägga. Med hänsyn till omständigheterna och den enligt propositionen väntade sysselsättningsminskningen redan de närmaste åren är åtgärder som skapar normala arbetstillfällen i Uddevalla och trakten däromkring brådskande.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 30 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

1. att Kungl. Maj:t senast till våren nästa år måtte förelägga riksdagen resultatet av en företagsekonomisk och allmänekonomisk undersökning som belyser förutsättningarna för driften vid Uddevallavarvet under de närmaste åren och skyndsamt vidta lokaliseringpolitiska åtgärder, som kan öka arbetsmöjligheterna inom Uddevalla och angränsande områden;

2. att Sveriges regering tillsammans med regeringarna i andra intresserade länder tar initiativ till en internationell överenskommelse i syfte att avveckla subventionspolitiken på varvsindustriens område och därigenom normalisera konkurrensförhållandena för skeppsvarven; samt

3. att Kungl. Maj:t i avvaktan på en avveckling av subventionspolitiken skyndsamt utreder och framlägger förslag till en statlig upplåning i utlandet i syfte att möjliggöra att kapital ställes till den svenska varvsindustriens förfogande för kreditgivning till beställare till räntesatser på i stort sett samma nivå som den internationellt gängse.

Stockholm den 28 februari 1967

Sven Antby (fp)

Bertil Ohlin (fp)

Henning Gustafsson (fp)
i Skellefteå